

اخلاق در عصر جهانی شدن

ETHIC IN GLOBALIZATION!

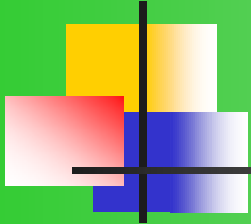
دانشکده مدیریت و اقتصاد دانشگاه صنعتی شریف

Gholamhossein Davani

Managing Partner of Dayarayan Auditing & Financial Services Firm (RSMi Iran)
Member of New York State Society of Certified Public Accountants (NYSSCPA)

IMA, IIA, AAA, BAA, EAA, CAAA, AIA, CFE

اخلاق تجاری چیست ؟

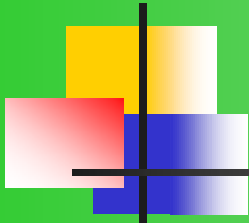

شاخه‌ای از اخلاق کاربردی است که اصول اخلاقی، معنوی‌ها
مباحث و مسائل اخلاقی ناشی از آن را در محیط تجاری و کسب
و کار بررسی می‌کند.
اگر صداقت، انصاف، مسئولیت‌پذیری، رازداری، پایبندی به
تعهدات و... در تجارت رعایت نشوند، (اخلاقیات‌ها اخلاق
تجاری)، شانسی برای موفقیت در بازار و یا تداوم فعالیت‌های
تجاری، نخواهند داشت.

اخلاق حرفه ای چیست ؟

رفتار و هنجارهایی که بیان کننده مسئولیت اخلاقی اشخاص
(حقیقی و حقوقی) در حوزه کسب و کار می باشد.

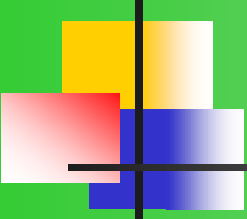
در بین آثاری که نام فلسفه اخلاق، (Ethics) بر آن نهاده شده است می توان سه نوع مساله متفاوت را یافت:

Ø گاهی این آثار بیانگر دیدگاهی خاص در زمینه مسائل اخلاقی است؛ مثلا، مسائل اخلاقی را از دیدگاه اسلام و یا مسیحیت بررسی می کند. در این حال، گزاره های چون «عدالت خواهی خوب است»، «دروغگویی بد است»، «کمک به مستمندان وظیفه ماست» و «سقط جنین ناصواب است» بیانگر این توصیف است. در عین حال، ممکن است از سوی بعضی از دیدگاههای فرهنگ غرب، نظری متناقض با این گزاره ها برآز گردد. هر گزاره اخلاقی را، که در صدد توصیف اخلاقی یک فعل انسانی، از نظر یک شخص خاص، یک قوم خاص و یا بطور کلی، از یک دیدگاه خاص است، اخلاق توصیفی، (Descriptive Ethics) می نامند. برای اثبات گزاره های این قسم از روشی نقلی استفاده می شود.

Ø اخلاق دستوری یا اخلاق هنجاری، (Normative Ethics) نیز از مباحثی است که در فلسفه اخلاق مورد بحث قرار می گیرد. در این بخش، به نفس مسائل اخلاقی، قطع نظر از آراء و انظار یک قوم یا یک مذهب یا یک رای خاص، توجه می شود. اخلاق دستوری در اثبات گزاره های خود روشی استدلالی و عقلی - در مقابل نقلی - دارد.

Ø فرا اخلاق، (Meta_ethics) نیز سومین نوع است که گاهی به آن اخلاق نظری، (Theoretical Ethics) ، اخلاق فلسفی، (Philosophical Ethics) یا منطق اخلاق، (The Logic Of Ethics) و گاهی نیز فلسفه اخلاق (به معنای خاص) اطلاق می شود. در این بخش، از معنی و مفاد گزاره های اخلاقی و اجزای آن بحث می شود؛ مثلا، خوب، بد، صواب، خطا، وظیفه، باید و نباید. گاهی نیز عدل و ظلم را از واژه های اخلاقی محسوب می دارند. بررسی مفاد حقیقی این الفاظ بر عهده فرا اخلاق است.

اخلاق به عنوان دستگاہ هم آہنگی از معیارها، اصول، قوانین و آرمانها نامیدہ می شود.

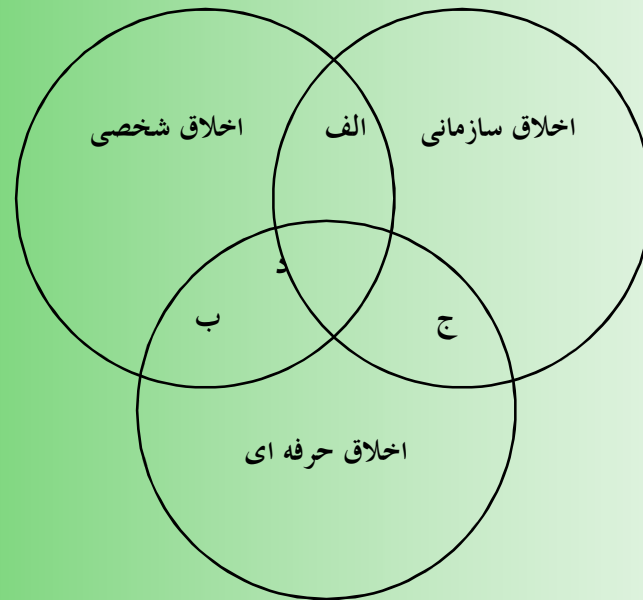
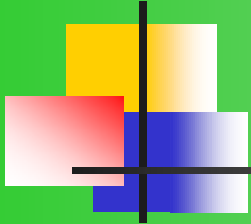
در اخلاق، چیزی کلی وجود دارد کہ مشخص کنندہ محتوای اصول و معیارهای مشخص آنست. روش شناسائی حرفہ‌ای، ہمہ راہائی را (راہ‌هایی کہ توسل بہ اخلاق را برای توجیہ اعمال ناپسند خود ناگزیر می‌دانند و یا در موارد نا بہ جا بہ آن متوسل میشوند) کہ مخصوص جریانهای غیر حرفہ‌ای و غیر اخلاق است کنار می‌زنند. عمل اخلاقی و رفتار اخلاقی ہر عضو جامعہ در شرایط کنونی، ہمراہ با جنبہ تحلیلی آن است. درک مفہوم خواستہ‌های اخلاقی، عقلانی بودن و مفید بودن این مفہوم‌هاست.

مولفه های اخلاق حرفه ای

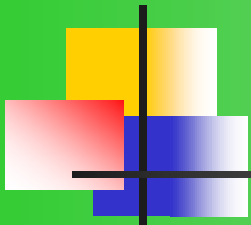

- ۱ - تدوین یک منشور عملکردی
- ۲ - پای بندی به مقررات مندرج در منشور
- ۳ - بازنگری مداوم مولفه های کسب و کار
- ۴ - رعایت مسئولیتهای اجتماعی

گونه های اخلاق در کسب و کار

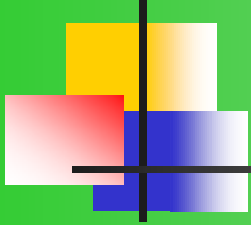

نکات مورد توجه در ایجاد اصول اخلاقی

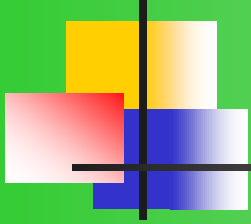
- Ø اخلاق حرفه ای ، يك دانش است كه بر مبناي يك سير منطقي و عقلايي بايد ايجاد شود.
- Ø مديران بايد به اصول اخلاقي حرفه اي اعتقاد داشته باشند و از شعار به شعور در آيند
- Ø شاخصه هاي اخلاقي حرفه اي ، بايد دقيقاً توسط مديران روشن شود .
- Ø شاخصه هاي اخلاقي ، نبايد با هم در تعارض باشند .
- Ø مديران بايد خود به اين اصول احترام گذارند و در رفتار خود ، آنها را تجلي دهند .
- Ø نقايص اخلاقي مي تواند در سطح زيربنايي و عملياتي ظاهر گردد. عدم ارتباط مديران ارشد و مديران عمياني مي تواند نقايص اخلاقي را در سازمان افزايش دهد .

مبانی اخلاق و انتظارات اجتماعی

- ۱ - صداقت و راستگویی
- ۲ - انصاف و برابری
- ۳ - امانت داری
- ۴ - وفاداری و احساس مسئولیت اجتماعی.

مراحل کاربردی نمودن اخلاق در رفتار افراد و گروه ها

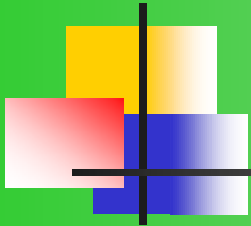

- Ø موفقیت از اخلاق حرفه ای سرچشمه می گیرد .
- Ø اخلاق حرفه ای از اعتماد آفرینی ایجاد می شود.
- Ø اعتماد آفرینی از پیش بینی رفتار ایجاد می شود.
- Ø پیش بینی رفتار از مستمر بودن وقانون مند بودن رفتار سرچشمه می گیرد .
- Ø مستمر بودن وقانون مندی از مسئولیت ناشی می شود.
- Ø مسئولیت از قانون و باورهای فرد شکل می گیرد .

دسته بندی مدیران در برابر مسئولیت ها و تعهدات اجتماعی

- Ø دسته اول ، استراتژی تدافعی دارند . این دسته از مدیران ، تعهد اخلاقی ندارند و محیط و کارکنان را طعمه می بینند و سعی در غارت آنان دارند.
- Ø دسته دوم ، استراتژی واکنش دارند. این دسته از مدیران ، تعهد اخلاقی ندارند ؛ اما بر اثر فشار عوامل خارجی ، نسبت به تعهدات خود عمل می نمایند.
- Ø دسته سوم ، استراتژی انطباقی دارند . این دسته از مدیران ، تعهد اخلاقی را پذیرفته اند و بدون تهدید و فشار ، به انجام آن اقدام می کنند.
- Ø دسته چهارم ، استراتژی اثر گذاری دارند . این دسته از مدیران ، تعهد اخلاقی را پذیرفته اند و با میل و رغبت و در جهت خدمت ، به انجام آن اقدام می کنند.

عوامل خارج از جلسه حسابداران یا محیط حرفه (محیط خارجی)

- محیط اخلاقی هر حرفه (کسب و کار)
- محیط اخلاقی در حکومت
- ارزشهای جامعه و انتظارات اخلاقی
- حدود ارتباط بین قوانین و سایر محدودیتهای
- حدود تعقیب و جریمه برای قانون شکنی
- تاکید و سایر ارتباط جمعی درباره رفتارهای اخلاقی
- وجود ضوابط اخلاقی بدون در حرفه

عوامل درون حرفه (خط مشی‌ها)

- فلسفه سازمان

- نحوه رفتار مافوقها و همردیفان در داخل سازمان

- نحوه اطاعت از مقامات سازمانی

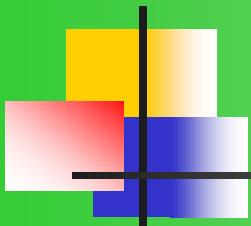
- ماهیت و درجه شمول خط‌مشی‌ها

- وجود ضوابط اخلاقی مدون

- مسئولیت اخلاقی در برابر نتایج رفتار غیر اخلاقی

- فشار برای تطبیق با معیارهای سازمانی

- فشار موثر برای کارآمد بودن

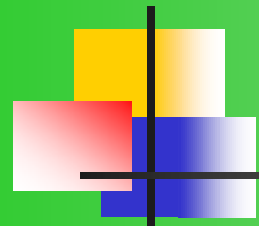

اصول جهانی هشتگانه ای "مجموعه اخلاق جهانی در تجارت"

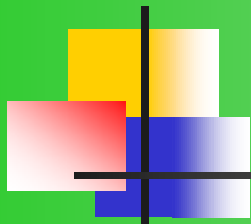
۱. مجموعه مقررات جهانی سازمان ملل متحد در مورد عدم گماردن کودکان و مقررات حقوق بشر
۲. مقررات سازمان جهانی کار
۳. رهنمودهای اتحادیه اروپا
۴. مجموعه مقررات ایزو سری ۱۴۰۰۰
۵. مقررات پاسخگوئی سری ۱۰۰۰
۶. مقررات حقوق بشر
۷. اصول جهانی مسئولیتهای اجتماعی موسوم به اصول سولویوان
۸. مجموعه مقررات مسئولیتهای اجتماعی سری ۸۰۰۰

هنگامی هم که از اخلاق سخن به میان می آید دو برداشت
برجسته است

گاهی از اخلاق “علم و فلسفه اخلاق” تبادر به ذهن می‌شود
که به ما می‌گوید چه کاری را باید انجام دهیم.
برداشت دوم (علم اخلاق) یا گزاره های اخلاقی را
تحلیل مفهومی می‌کند (فلسفه اخلاق).

عوامل شخصي (ضوابط اخلاقي مدير)

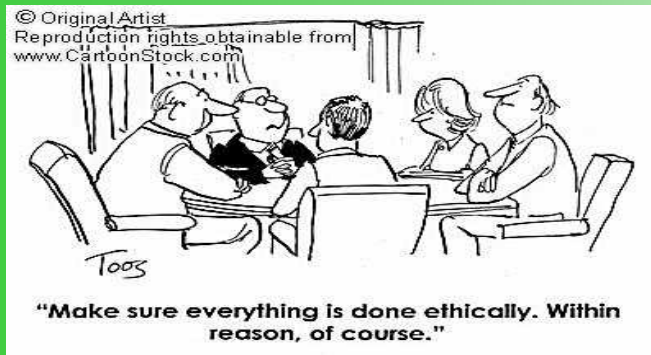

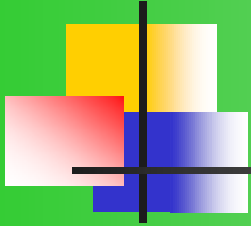
- حدود نيازهاي مالي و ساير نيازها	- تاثير اوليه خانواده و جامعه
- حدود مقاومت براي عدم ارضاي يك نياز ناسالم	- تعهد به مذهب و يا نظام ارزشي خاص
	- عقايد درباره نقش بازرگاني در جامعه
- ضوابط شخصي درباره اخلاق بازرگاني و اخلاق حرفه	

مسئولیت اجتماعی چیست؟

What is Social responsibility?

- ۱ - انجام کلیه تعهدات قانونی، حرفه ای و تجاری مدیران شرکتها به طوری که بتوانند محصولات و خدمات با کیفیت به قیمت معقول به بازار را ارائه دهند.
- ۲ - عرضه محصولات و خدمات سالم به قیمت معقول.

Different Corporate Responsibility :

- n Economic Responsibility (Must be done)
- n Ethical Responsibility (Better to do)
- n Law responsibility (Obligated to do)
- n Devotion Responsibility(Free in do)
- n A.B. Arky Carroll

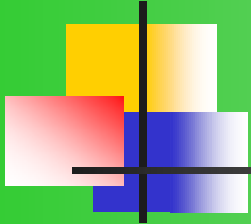
Importance of Ethics

"There is no such thing as business ethics.... There's just ethics; and we all have to practice them every day in everything we do."

Peter Drucker

اهداف یک بنگاه اقتصادی

- n هدف اجتماعی: عبارت است از احساس مسئولیت در مقابل نیازهای جامعه و ایجاد اعتبار برای سازمان و کارکنان در جامعه.
- n هدف سازمانی: عبارت است از احساس مسئولیت در مقابل هدفهای سازمانی و حداکثر استفاده از تخصص و تعهد نیروی انسانی در رسیدن به آن هدفها.
- n هدف وظیفه‌ای: عبارت است از احساس مسئولیت در قبال وظایفی که بر عهده واحد امور اداری سازمان گذاشته می‌شود.
- n هدف اختصاصی: منظور از آن احساس مسئولیت در قبال هدفهای شخصی کارکنان شاغل سازمان است.

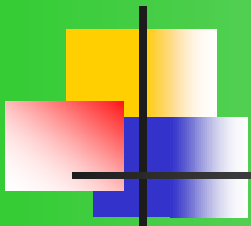
ویژگی‌های هر حرفه عبارت است از

Ø - پذیرش وظیفه خدمت به جامعه،

Ø - وجود حداقل شرایط از پیش تعیین شده برای ورود به حرفه، از جمله مهارت‌های تخصصی لازم که از طریق آموزش و تجربه بدست می آید، و

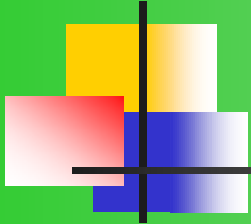
Ø - پای بندی اعضای حرفه به مجموعه ای از اصول، ضوابط و ارزشهای مربوط در آن حرفه.

احکام قابل اجرا در مورد کلیده حسابداران حرفه ای

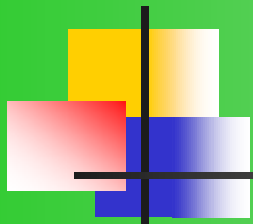
- درستکاری و بی طرفی
- تضاد منافع
- صلاحیت حرفه ای
- رازداری
- خدمات مالیاتی
- آگهی

احکام قابل اجرا در مورد حسابداران حرفه ای مستقل

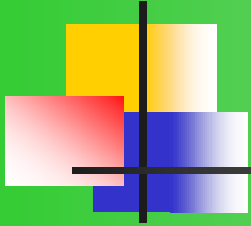
- استقلال
- صلاحیت حرفه ای
- حق الزحمه
- فعالیتهای سازگار با حرفه حسابداری
- ارتباط با سایر حسابداران مستقل
- آگهی و تبدیغات

احکام قابل اجرا در مورد حسابداران حرفه ای تحت استخدام

- تضاد بین تعهدات اخلاقی به کارفرما و پای بندی به اصول حرفه ای
- حمایت از همکاران حرفه ای
- صلاحیت حرفه ای
- ارائه اطلاعات

برخی از ابعاد تحویلی نگری در اخلاق حرفه ای

۱ - تحویل اخلاق حرفه ای به قانون، مقررات ، آئین نامه ها: دامنه اخلاق بسیاری فراتر از قانون است و در واقع بخشی از اخلاقیات هستند که به منظور تأمین حمایت حقوقی و کیفری به شکل قانونی درآمده اند. باید دانست که اخلاق روح قانون است نه صرفاً خود قانون.

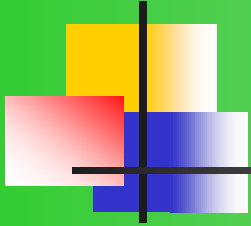
۲ - تحویل اخلاق حرفه ای به مسئولیتهای حرفه ای: مسئولیتهای اخلاقی در حرفه بسیار وسیع تر از مسئولیت های حرفه ای یا شرح وظایف شغلی می باشد. مسئولیت حرفه ای حداقلی از مسئولیتهای اخلاقی در حرفه را شامل می شود.

برخی از ابعاد تحویلی نگری در اخلاق حرفه ای

۳- تحویل اخلاق حرفه ای به آداب و هنجارهای رایج در مشاغل: آداب و هنجارهای رایج در حرفه را نباید اخلاق حرفه ای دانست. آداب و هنجاری حرفه ای به گروه وابسته اند و بنابراین جهان شمول نیستند. از طرفی آداب و هنجاریهای حرفه ای ممکن است ضد اخلاق باشند. به عنوان مثال ممکن است کم کاری در محیطی به هنجار تبدیل شده باشد در حالی که این عمل در همه نظامهای اخلاقی ناپسند است.

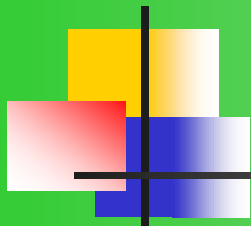
۴- تحویل اخلاق حرفه ای به مسئولیتهای اخلاقی منابع انسانی: باید توجه داشت که رفتار اخلاقی منابع انسانی (کارکنان و ...) در گرو عملکرد اخلاقی سازمان است. اگرچه سازمان از مجموعه ای از افراد تشکیل شده است ولی اینک بگوئیم سازمان چیزی جز افراد نیست خود یک نوع تلقی تحویلی نگر است. اخلاقی بودن سازمان یک مزیت رقابتی است و سازمان اخلاقی سازمانی است که اهداف، وظایف و ساختار خود را به ممیزی اخلاقی بسپارد.

چرا مسئولیت؟!

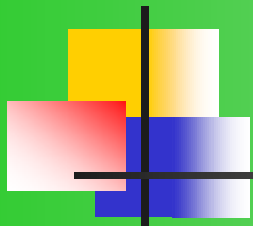
- ۱ - انسان در رفتارهای اختیاری خویش دارای مسئولیت است.
- ۲ - مسئولیتهای بر سه قسم کیفری، حقوقی و اخلاقی قابل تقسیم هستند.
- ۳ - مسئولیتهای اخلاقی دارای سطوح مختلف مسئولیتهای اخلاقی در زندگی فردی شخصی، زندگی فردی شغلی، حیات سازمان و حیات ملی و جهانی است.
- ۴ - همان گونه که افراد به عنوان اشخاص حقیقی مسئول هستند، بنگاهها نیز به عنوان شخصیت حقوقی مسئولیت دارند.
- ۵ - مسئولیتهای اخلاقی بنگاه در قبال محیط را اخلاق حرفه ای می دانیم و آن مسئولیتهای اخلاقی فرد در شغل نیز شامل می گردد.
- ۶ - اخلاق حرفه ای در مفهوم نوین آن بر اصل «محیط حق دارد و سازمان تکلیف» بنا نهاده شده است.

توقعات ما مدیران از علم اخلاق حرفه ای

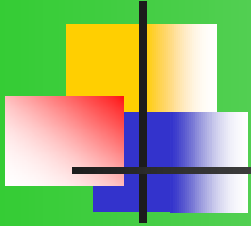
- ۱ - ارائه ملاک‌های اخلاق
- ۲ - ترسیم جدول فضایل و رذایل رفتاری
- ۳ - حل تعارضات اخلاقی
- ۴ - تحلیل مسایل عینی و موردی در حوزه اخلاق
- ۵ - تبیین معضلات اخلاقی در حوزه فعالیتهای حرفه ای
- ۶ - توجه به زمینه‌های پیشگیری پیش از درمان
- ۷ - ارائه فرآیند تغییرو تصحیح رفتار
- ۸ - تهذیب نفس و تعالی شخصیت
- ۹ - ارائه اسوه‌های اخلاقی

ویژگی‌های علم اخلاق حرفه ای

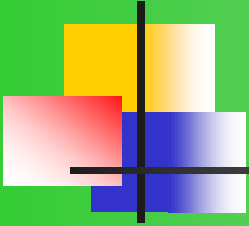

- ۱- هویت علم و دانش بودن
- ۲- نقش کاربردی
- ۳- صیغه حرفه ای
- ۴- بومی و فرهنگ وابسته بودن
- ۵- اسلامی بودن و هویت واسطه ای بین وحی و ذهن و زبان مخاطبان
- ۶- دانش انسانی
- ۷- زبان روشن انگیزشی
- ۸- روی آوری میان رشته ای

اضلاع هشت گانه اخلاق حرفه ای

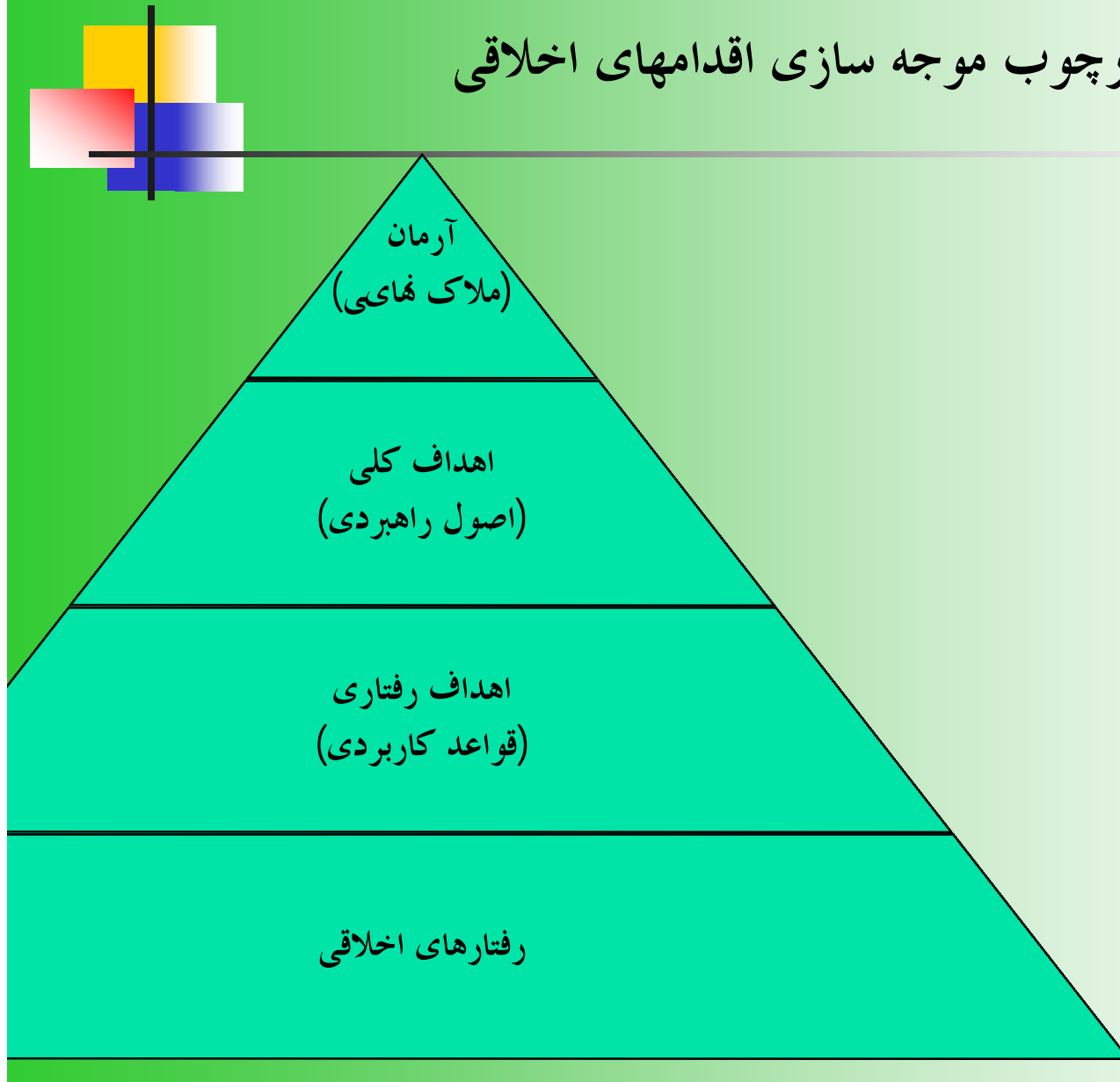

شرایط کارآمدی منشور اخلاقی بنگاه

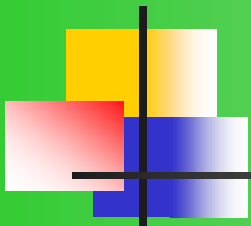

- ۱ - فراگیری و جامع نسبت به همه عناصر محیط و ابعاد بنگاه
- ۲ - قابل تحقق و اجرا
- ۳ - عاری از ابزار انگاری
- ۴ - عاری از ابهام در زبان، مفاهیم و ساختار
- ۵ - دارای ترتیب و اولویت بندی در مسئولیتهای
- ۶ - سازگاری با محیط

چارچوب موجه سازی اقدامهای اخلاقی

عوامل نهادینه سازی اخلاق حرفه ای در سازمان

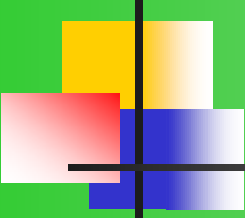
- ۱ - نگرش استراتژیک
- ۲ - مزیت رقابتی
- ۳ - مرامنامه اخلاقی و ارزیابی سالانه عملکرد اخلاقی بنگاه
- ۴ - نهادهای ملی
- ۵ - نهادهای جهانی
- ۶ - تحول وجودی در منابع انسانی

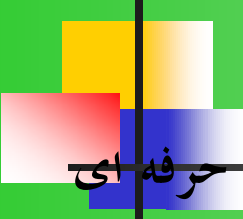
اهداف حرفه حسابداری

از دیدگاه آیین رفتار حرفه‌ای، اهداف حرفه حسابداری عبارت از دستیابی به بهترین اصول و ضوابط حرفه‌ای، اجرای عملیات در بالاترین سطح ممکن، براساس اصول و ضوابط مذکور و به طور کلی تأمین منافع عمومی است. تحقق این اهداف مستلزم تأمین موارد زیر است:

- ۱- اعتبار - جامعه به اطلاعات و سیستم‌های اطلاعاتی قابل اتکا و معتبر نیاز دارد.
- ۲- حرفه‌ای بودن - افراد حرفه‌ای در زمینه حسابداری حرفه‌ای باید به سادگی توسط صاحبکاران، کارفرمایان و سایر اشخاص ذی‌نفع، قابل تشخیص و شناسایی باشند.
- ۳- کیفیت خدمات - اطمینان از اینکه کلید خدمات ارائه شده توسط حسابداران حرفه‌ای با بالاترین کیفیت ممکن انجام می‌شود.
- ۴- اطمینان - استفاده کنندگان از خدمات حسابداران حرفه‌ای باید مطمئن شوند چارچوبی برای رفتار حرفه‌ای وجود دارد که ناظر بر ارائه آن خدمات می‌باشد.

اصول بنیادی دستیابی به اهداف حرفه حسابداری

-
- ۱- درستکاری- حسابدار حرفه ای در انجام خدمات حرفه ای خود باید درستکار باشد.
  - ۲- بی طرفی- حسابدار حرفه ای باید بی طرف باشد و نباید اجازه دهد هرگونه پیش داوری، جانبداری، تضاد منافع یا نفوذ دی‌گران، بی طرفی او را در ارائه خدمات حرفه ای محدود کند.
  - ۳- صلاحیت و مراقبت حرفه ای- حسابدار حرفه ای باید خدمات حرفه ای را با دقت، شایستگی و پشتکار انجام دهد. وی همواره موظف است میزان دانش و مهارت حرفه ای خود را در سطحی نگاه دارد که بتوان اطمینان حاصل کرد، خدمات وی به گونه ای قابل قبول و مبتنی بر آخرین تحولات در حرفه و قوانین و مقررات ارائه می شود.
  - ۴- رازداری- حسابدار حرفه ای باید به محرمانه بودن اطلاعاتی که در جریان ارائه خدمات حرفه ای خود بدست می آورد توجه کند و نباید چنین اطلاعاتی را بدون مجوز صریح صاحبکار یا کارفرما، استفاده و یا افشا کند مگر آنکه از نظر قانونی یا حرفه ای حق و یا مسئولیت افشای آن را داشته باشد.

۵- رفتار حرفه ای- حسابدار حرفه ای باید به گونه ای عمل کند که با حسن شهرت حرفه ای او سازگار باشد و از انجام اعمالی پرهیزد که ممکن است اعتبار حرفه را خدشه دار کند.

۶- اصول و ضوابط حرفه ای- حسابدار حرفه ای باید خدمات حرفه ای را مطابق اصول و ضوابط حرفه ای مربوط انجام دهد و همچنین درخواستهای صاحبکار یا کارفرمای خود را به گونه ای با مهارت و دقت انجام دهد که با الزامات درستکاری، بی طرفی و در مورد حسابداران حرفه ای مستقل با استقلال وی نیز سازگار باشد.

جمع بندی

اخلاق حرفه ای حوزه ای تخصصی در دانش اخلاق است که به بیان مسئولیتهای اخلاقی بنگاه ها و مشاغل و نیز تحلیل مسایل اخلاقی در کسب و کار می پردازد.

اخلاق حرفه ای به مسایل عینی در حرفه می پردازد و نقش عملیاتی در حل معضلات اخلاقی در کسب و کار دارد.

به دایل صیغه ی حرفه ای، محتاج دانش فرهنگ وابسته و ناظر به مسائل بنگاه ها در جامعه ایرانی در حوزه اخلاق حرفه ای هستیم.

اخلاق حرفه ای می تواند مسائل اخلاقی حرفه را از منابع فرهنگی - ملی و ناریخی اخذ کند.

برخورداری از زبان انگیزشی می تواند نقش عملیاتی اخلاق حرفه ای را افزایش دهد.

مسائل اخلاقی در کسب و کار، مسائل چندتباری است و لذا محتاج مطالعه میان رشته ای است و به همین دایل اخلاق حرفه ای دانش میان رشته ای است.